Negyedik évfolyam. 1876. 29-ik szám. B.-Gyarmat, julius 16.

Előfizetési feltételek:
Egész évre . . . . . 6 ft. —
Fél évre . . . . . 3 ft. —
Évnegyedre . . . . . 1 ft. 50 kr.
Előfizetni lehet csupán a kiadó hivatalnál B.-Gyarmaton.
A lap szellemi részére a a nyilttérre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

NÓGRÁDI LAPOK
ÉS
HONTI HIRADÓ
politikai, társadalmi, s közgazdászati hetilap.

Hirdetések díja:
Öt hasábos petit sor . . . . . 5 kr
Bélyeg minden beigtatásnál . . . 30 kr
Nyilt tér garmond sora . . . . . 20 kr
Hirdetéseket felvesz a kiadó. Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan szabattatnak.
Előfizetési pénzek, reclamatiók és hirdetések a kiadóhoz intézendők.

A terménycsarnokok szerepéről a gazdasági életben.

Az élet bármely oldalát vesszük is figyelembe, az emberiséggel a haladás pályáján találkozunk, útitársa az előtörekvés vágya és törhetlen buzgalmával. A közgazdasági élet terén is befutott már egy minden tekintetben fényes körü pályát, érvényre emelvén a munka és a tőke uralmát. És mig amazt jogosult eszközévé tette a vagyonszerzésnek, rugékonyságát el nem veszitő emeltyüjéül a jólétnek: addig a közgazdasági élet minden ágazatára befolyást gyakorló tőkét nagyhatalomnak ismerte fel, mely a munkát mint a vagyonosodás democratikus tényezőjét minden oldalról támogatni, gyámolitani van hivatva.

Ma már a pályán való haladás eszközeiről tisztult nézetekkel bir s az emberi észnek a gazdasági élet körébeni vivmányai áramlatként tólulnak a mezőgazdaság túl nem becsülhető ügykörébe is, elsöprással fenyegetvén az avult, a selejtes, a haladást fentartóztató hagyományos szokásokat.

Tökéletesedés, erőkifejtés, vagyonosodás, szóval a jólét megállapitása lett a cultus népcsaládok vezéreszméjévé s annak megvalósitásához megkivánható eszközökről gondoskodott az emberi ész.

S megindul a szellemmozgalom a tervezetekben s a combinativ erők szellemharcza átfutja a politikai, a társadalmi életet, befutja a közgazdasági élet minden irányzatát s szellemvivmányait kiterjeszti megczáfolni nem igen engedő balvéleménynyel, küzd a szivós s csak nehezen áttörhető előitéletek ellen, küzd a megbocsájthatatlan közönnyel, mely a szellemvivmányok megtestesülésének legnehezebben legyőzhető ellenfele.

De e vivmányok mint az emberi ész egészséges szülöttei uralomra, diadalra fognak jutni a mezőiparban is, a mi annál is inkább kivánotos ránk nézve, mert ebben rejlik hazánk anyagi erejének főforrása, mely forrásra utalva van a polgárok zöme, a munkások milliói, de utalva van az állam is, ez képezvén jövedelmének — a földadóban — legdusabb csatornáját.

E jövedelemforrásra, — melyet a természet pazarbőséggel ellátott — ügyelni, azt az emberi ész vivmányai alapján a természetes irányban fejleszteni, gondoskodni arról, hogy e forrásból mindig és biztos jövedelem merittethessék: oly feladat, mely elvitázhatlan összefüggésben áll anyagi felvirágzásunk biztositásával, jólétünk megalkotásával.

Amióta a szükségletek nagymérvü emelkedése folytán a termelés gyarapitása s fokozásának szüksége érezhetővé vált: a közgazdasági élet emelkedő kereke szükségszerűlég magával ragadta a mezőgazdát és ösztönszerűleg termel többet és jobbat, mert az emelhedő iránylat földhöz sujtással fenyegető áramlatával, ha azon szük körben marad meg tevékenységével, melyet a hagyományos szokás örökségkép ráruházott. S csendes figyelője lesz a hason foglalkozást üzők tevékenységének s daczára annak, hogy gazdaságának berendezése, kezelése tekintetében szivósággal iparkodott ragaszkodni ahhoz, mit őseitől tanult, lassan, fokozatosan mégis utánna léptet azoknak, kik élesebb belátásuk folytán a mezőgazdasági üzlet eredményesebb vitelének a tudomány által is támogatott módozatait alkalmazzák.

A haladás a mezőgazdáknál rendszerint lassú s bár látják, hogy más foglalkozás ággal működők gőzszárnyakkal mennek a tökéletesedés elé s erőfeszitést, üzleti éberséget tanusitanak s készségesen engedik át foglalkozási águkat az újjászületésnek s szivesen alátartják a keresztelőviznek, melyet az emberi mélyen gondolkodó ész a különböző foglalkozási ágak tökéletesitésére visszautasithatlanul kiömlesztend.

A mezőgazda nehezen szakit a szokással, nem kedveli az ujitást, nem méltányolja azon intézményeket sem, melyek érdekeit szolgálni vannak hivatva. De nincs kétség benne, hogy a közel jövőben már fogékonyságot fog azok iránt tanusitani, miután a mozgalom, mely az egész közgazdasági életet uj alapokra fekteté, a mezőgazdászatba is át lett ültetve jól választott közegek által. E közegek között a gazdasági egyesületek minden esetre jelentős szerepet játszanak. Ezek azon közegek, melyek felébresztik a szunnyadozó önbizalmat s önbecsülést s versenypályát nyitottak a kiállitások rendezésében azoknak, kikben jóminőségü termelvények előállitásának tudata a nemes vetélkedés vágyát költő fel, a mely vágy ha egyszer felélesztetett természetes anyjává lesz a tökéletesedésnek. Ezek azok a közegek, melyek a mezőgazdászat érdekeinek előmozditására czélzó intézmények felállitására az utakat megegyengették, ezek azon organumok, melyek egyik-másik intézményt felépiték.

És midőn ezek közrehatása folytán is a fokozatos emelkedés a virágzó állapotokhoz már-már észlelhető; midőn a termelés folyton növekedik, melynek folytán változatban gazdag, nagymennyiségü piaczképes árú, termelvény megvásárlásra vár: akkor a forgalom élénkitése, a piaczképes termelvények kelendőségének biztositása oly czél, melynek megvalósitásához a rendelkezésre álló erőkkel minden esetre hozzá kell járulni.

Nem kicsinlendő tehát a törekvés, mely a bőséges és változatos termelvények kelendőségének akar biztos utakat teremteni. Az eszköz, mely e czélt elérni segiti, a terménycsarnokokban ismerve van.

Ez is vivmánya az emberi észnek, mely széles körben való alkalmazásra vár a mezőiparban is a forgalom szabályossá tételére.

A terménycsarnokok első sorban segédeszközei a forgalomnak, emeltyűi a termények kelendőségének, de óvó és védő intézetek is a hamisitás, kijátszás és rászedés ellenében, melylyel nem ritkán találkozunk a forgalom azon közvetitőinél, kiket a pillanatnyi haszon kilátása s a fékezhetlen nyerészkedési vágy a termelő és fogyasztó érdekeit egyiránt sértő s semmikép sem igazolható eljárásra terel.

Igen nagy horderejű előnyök biztositása jár a terménycsarnok létrehozásával. Mert ha felveszünk egy forgalmi pontot, illetve termelt termesztvények nagymérvü kinálatát, a fogyasztók és az azok számára beszerző kereskedők keres letét egy ily forgalmi ponton viszszautasithatlan szükség oly állandó piacznak teremtése, melynincs kötve naphoz, a napnak bizonyos óráihoz. Itt szükség van egy olyan helyre, a hol a termelő eladásra szánt czikke bármikor megszemlélhető, a hol a vevő a szükségelt termelvényt bármely időben beszerezheti.

Egy ilyen hely a terménycsarnok, a mely rendes és állandó találkájául szolgál a vevő és eladó, illetve elárúsitóknak s igy a terményforgalom köztekintélyü organuma.

Egy mindig és mindenki részére nyitva álló piacz a terménycsarnok, hol az eladásra szánt czikkek mintái (Muster) összehalmozva egymás mellett megszemlélhetők, érték és miség tekintetében összehasonlithatók, a mi által azoknak becslése nagymérvben meg van könnyitve. A vevő fizetésképessége s az igényeinek legmegfelelőbb termelvényekhez igy a legkönnyebben a legközelebbi uton hozzájuthat, az elárúsitó pedig illetve annak eladásra szánt czikke legkönnyebben legközvetlenebbül megtalálja vevőjét.

Ha áll az, a mit üzleti életben oly sokat hangsúlyoznak, „Hogy az idő pénz", úgy e szempont támogatására szolgál a terménycsarnokoknak, mert midőn a legrövidebb úton való találkozását segiti elő, a vevő és elárúsitónak idejét kiméli meg a feleknek, a hosszasabb tudakozódást, utánna járást mellőzhetővé tevén.

A terménycsarnok minden megye székhelyén megalakulhat, és pedig kevés aparatussal. Igen üdvös lenne, ha a megyei gazdaközönség felkarolná ez ügyet, mely oly jótékony hatással lenne a mező ipar produktivebb fejlesztésére.

A tarján-szobi vasutügy kicsit megfeneklett, hihetőleg az alkudozások miatt, melyek az egyes bankházakkal vagy társulatokkal vitetnek. A mint Schneidenhoff mérnök, ki a tervrajzot készitette, előadta, az egész ügy másfél év alatt le lesz bonyolitva. Hogy komoly szándék mégis a vasutügy, az nemcsak a már megtett munkálatokból, hanem ama tetemes összeget képviselő költségekből is látható, melyek az előmunkálatokra fizettettek egyes ügybuzgó megyei bizottmányi tagok által. V é b e r, egy bécsi vasuti capacitás ajánlja ezen vonal „iépitését, sőt azt valamely társulatra vagy bankházra nézve nyereményesnek találja. Akár milyen legyen Véber meggyőződése, de az alig képzelhető, hogy e vonal sok haszonnal járna a vállalkozóknak, a völgy lakóira nézve azonban megbecsülhetlen, sőt máris égető szükségnek mutatkozik; épen azért méltányos, hogy azok, akiknek nagy előnyére fog válni, mindent elkövessenek a törvényhatóságokban, hogy a facilitások okvetlenül keresztül vitessenek. E nélkül nincs vasutunk. A facilitások kimondásához joga van a törvényhatóságnak épen ugy, mint egyes tariffák készitéséhez. — A mily melegen beszéltek ez ügyről Gróf Gyürky Ábrahám és Báró Majthényi László főispánok, a mily szakértően s helyismerőleg tárta fel ez ügyre nézve a helyzetet Gróf Forgách Antal: azon reménynyel akarjuk magunkat kecsegtetni, hogy az ügy, mely komolyan kezdetett, nem fog az ő akaratukban ellankadni, s ha ők élére állanak, ugy a vasutügy jelenlegi megfeneklett állapotából kizökkentetik. Hja, azon dolgok, melyek később nagyon haladnak, lassan vajudnak.

Gazdálkodásunk hiányai.

E czim alatt bocsájtottunk közzé lapunk 25-ik számában egy czikket, mely Weisz B. Ferencz urnak, mint a nemzetgazdászati egyesület egyik kiváló tagjának egyik felolvasásából merittetett, s melyben a gazdálkodás hiányai, s az általános elszegényedés okai eleven szinekkel ecseteltettek. Ezen hiányok és okok azonbannemcsak a könnyelmű élet s pazarlásban keresendők, mint idézett előbbi közleményeinkben fetüntetve volt, hanem a rosz felosztásban is rejlenek.

Már a nevezett nagyhirü Franklin is egybefoglalta e kettőt, mikor azt mondta: „a ki nektek azt mondja, hogy emberiség sorsát a munkán és takarékosságon kivül egyébbel lehet javitani, az ellenségtek, az meg akar titeket mérgezni."

A munkás és takarékos ember nemcsak, hogy a legközvetlenebb szükségleteket fedezni, nem csak házat, nyaralót gyárat stb. épiteni képes, nem csak attól van megmentve, hogy mástól szégyenszemre kéregessen, hanem még azon szerencsés helyzetbe is jut, hogy a társadalomnak és felebarátjának szolgálatára lehet, segithet a szegényeken, árvákon és betegeken, az államnak fizetheti az adót minden megerőltetés nélkül, támogathatja a hazai ipart, kereskedelmet, az irodalmat és művészetet kisebb-nagyobb mértékben; mind oly dolgok, a mit a pazarló nem tehet, mert az elprédálja szerzeményét vagy örökségét. Arra, hogy mit lehet munkássággal és takarékossággal elérni, nálunk csak ugy mint másütt, számtalan példát találunk. Mert a szorgalom és mérsékletesség semmi különös ügyességet nem igényel, és mégis ezek felhasználásától függ egész létünk szerencséje. „Selbst ist der Mensch!" „Az ember magát teszi azzá, a minek lennie kell!" A hires Cobden említést tett egy gyárról, mely 3000 munkással dolgozott, és a melynek tulajdonosáról azt beszélték, hogy 25 évvel azelőtt semmivel kezdte, s most dusgazdag. Azon kérdésre, melyet ő a tulajdonosnak tett, ha igaz-e, hogy e nagy vagyont csupán maga szerezte? a kérdezett azt felelte: „nem; szerencsésen nősültem, mert nőm szövéssel hetenkint 9 schillinget és 6 pence-t szerzett" (a mi pénzünk szerint mintegy 5 forint.) De ugy van: munkásság és takarékosság a jólét jelszava. E két tulajdonságra büszke lehet az, a ki birja, mert a munkássággal pedig ellenállunk a pokol incselkedéseinek; lemondva az önző és muló élvezetekről, gondoskodva a jövőről, egész másképtevén mint az állatok, melyek megeszik ma a mijök van és nem gondolnak holnapra. A takarékos azonos a vagyonnal, ki bátran nézhet mindenki szemébe; ő független, saját ura, mig a pazarló legtöbbnyire adós lesz, hitelezői kegyelmétől függ, azoknak alárendeltje, mintegy rabszolgája lesz. Az ilyennek, — főleg váltó, prolongátiók alkalmával, — olyanok előtt kell hajlongani, kalapot emelni hizelegni, a kikkel tán szóba sem állana, ha az ő adósuk nem volna. A ki e szégyenletes állapotot eleven átérezni képes, az segithet is a bajon. Ha valaki például fizetésből vagy szerzeményéből hetenkint csak egy forintot tenne a takarékpénztérba, 5%-os kamatjával öt év multán 295 frtot, tiz év mulva 675, 15 év mulva 1160, 20 év mélva 1780, 25 év mulva 2570, 30 év mulva már 3585 frtot tenne és igy tovább.

En ismerek egy oly iparos-segédet, ki heti 9 frt fizetésből 3 frtot tud megtakaritani; egy hivatalnokot, ki évi 600 frtot tevő fizetéséből tisztességesen él, 40

frtot költ belőle könyvekre, s még 100 frtot meg tud takaritani. Egy más valakit ismerek, aki ezer frt fizetéséből 6 gyermeket nevel, és tisztességesen él. Ha valaki csak egy sernek, vagy egy pár szivarnak az árát takaritja meg naponta, — évek folytán nem megvetendő tőkével fog birni.

A Josefinum árvaházból néhány évvel ezelőtt egy árva fiút adtak tanulás végett egy mesterhez, mint ezt általában az ottani árvákkal tenni szoktak. E fiú a mult évben felszabadult, de arra, hogy legénynek állhasson, szüksége lett volna a kellő szerszámokra. Van azonban a nevezet intézetben, (ugy mint a városi „Erzsébet árvaleányházban is) minden árvának bizonyos, — adakozásból gyült pénzecskéje a takarékpénztárban. A szóban levő fiunak pénze 27 frtot tett ki, ezzel könnyedén megszerezhette a szükséges szerszámokat, és igen szerencsés és boldog.

A mult évben egy hivatalnok panaszkodott valamelyik lapban, hogy szüksége lévén 200 frtra, azt csak fáradságos utánjárással és csak fölötte magas kamat mellett birta megszerezni, holott ő az összeget havi fizetéséből félreteendő, részletekben két év alatt biztosan megfizette volna. Itt van a dolog hibéje; az előrelátás hiányában. Ha e hivatalnok nem várván be a szükséget, előre tett volna félre fizetéséből annyit, a mennyit mostantól akarna nélkülözni: akkor meg volna a 200 frt és mind a fáradságos és lealázó utánjárástól, mind a magas kamat terhétől meg volna mentve. A takarékosságot Ciceró is ajánlotta, midőn azt állitá, hogy az ugy a családban, mint az államban a jólétnek lefőbb kútforrása." Ez teremti a vagyonosságot, melynek kimondhatlan következményei a megelégedés, az önbecsülés, a méltóság érzete, a jó és rendes élet. A takarékosság annyi, mint az ész diadala az oktalan vágyakon, az erkölcs a bűnön, ez ellenőrzi a szenszenvedélyeket, elháritja a gondokat, és kényelmet, nyugalmat, jövőt biztosit, könyeket törül le, ennek tudatában szivünk örömteljesen dobog, fejünket fennen hordjuk, mert függetleneknek és szerencsésecknek érezzük magukat. S azt tapasztaljuk, hogy ezt nemcsak az anyagelvieik, — a materialisták, — tudják és követik, hanem tudósok, bölcsek, irók és művészek; tehát a szellemi férfiak is. Már Sokrates ajánlotta a maga idejében az apáknak, hogy azon szomszédjuk példáját kövessék, akik a legjobban gazdálkodnak, és a leghasznosb dolgokra költik pénzöket. — Bulwer azt mondja egy helyen: „ne bánj a pénzzel könnyelműen, mert a pénz — jellem." Johnson is, mint egykor Cicero, azt mondá egy izben, hogy „a jólétnek legjobb forrása a takarékosság," s elnevezi ezt: „az okosság leányának, anyjának." Máskor pedig igy szólt: A szegénység gátolja a jólétet. Határozd el magad arra, hogy nem leszesz szegény, tehát kevesebbet költs a jövedelmednél, mert a szegénység halálos ellensége a szerencsének.

A b.-gyarmati tüzoltó-egylet f. hó 9-én közgyülést tartott Kövy Tivadar parancsnok ur elnöklete alatt, mely alkalommal a nm. miniszteriumtól leküldött s megerősitett alapszabályok olvastattak fel. Az alapszabályok elfogadtatván, az egylet végleg megalakultnak mondatott ki, s az előleges választások és intézkedések hallgatag megerősittettek. — A tisztikar kegészitése szempontjából főmérnöknek: Elsztner Ferencz, almérnöknek: Angyal József, őrtisztnek: Opicz Károly, szertárnoknak: Pap László, vezéreknek: Garam Jenő, Manóssy Lajos és Herdy György 35 szavazattal Molnár József ellenében, választattak meg. — A tisztikar beosztása, rangfokozata a parancsnokra bizatott. Az Ipoly folyóhoz vezető utak kijavitása, az egyes házaknál kádakban viztartás, a lovas gazdák sorszerinti kötelezettsége arra, hogy a lovakat egy napra az egyletnek szükség esetén átengedni tartoznak, — ezek feletti intézkedésre, s eszközlésére a városi képviselőtestület kerestetik meg. A szerelvények megszerzésével, valamint a mászóház felépittetésével a parancsnok és tisztikar bizatott meg, s általában közóhajkép fejeztetett ki, hogy a szervezés minhamarabb erélyesen keresztülvitessék. — Az ülés mintegy három orát vett igénybe, s az alapszabályszerű ünnepélyes fogadalom is megtörtént.

A szerb- török háború.

Azon hirek, melyeket egyes nagyobb lapok a javában dühöngő háborúról közölnek, legközelebbről érdekelhetnek minket magyarokat, akik a harcz szinpadához legközelebb állunk. Megbizhatók e vagy nem? ki akarja elbirálni? Annyi bizonyos, hogy ajszerbek bulletinjei kézzelfogható koholmányok; de azokat a sajtó a maguk értékére le tudja szállitani. Az igaz hirek gyüjtőire meg a szerb kormánynak úgy látszik — különös pickjo van, úgy hogy, a nemzetközi védelem pajzsa alatt álló hirlap tudósitók sincsenek kivéve a szabadság érzettől áthatott szent jogokat védelmező (! ?) nép vak vérszomjától. Azon megdöbbentő értesitést olvassuk a táviratokból, hogy Wallsee-t a „N. Fr. Presse" levelezőjét Jagodina mellett a szerbek lelőtték, két franczia társát sulyosan megsebesitették, csak a berlini lapok tudósitója menekült meg. Ilyen felháborító s minden nemzetközi jogot tipró eljárás, csak a vad karlistáknál történt. Bármily nehezen juthatni azonban valódi hirekhez, annyit egész biztossággal constatálhatunk, hogy a szerb ügy csehül áll.

A csatatér állásáról a legutóbb vivott harczokról következőkben tudósithatunk:

Az Ak.Palanka és Pirot körüli harczokban Csernajeff azon terve, hogy a Niss és Pirót közti török harczvonalat áttörje, nemcsak meghiusult, hanem a nisi uton felvonult török csapatok által északkeleti irányba szorittatott. Widin felé vonulva a St.-Nikolaja szorosnál a törökök által megveretett s az ut a Timoktól jobbra török területen előtte elzáratott. A törökök a szoros körül fekvő magaslatokat s a keleti szerb határt Aldinczi és Itvor között megszállták s Pirot, Nis és Ak-Palanka felől félkörben előnyomulva, a bátráló szerb sereg működési vonalán igyekeztek elvágni.

A kusevaczi harcz ugylátszik, Csernajeff részéről visszavonulási irányának megnyerése céljából vivatott. A harcz sem volt neki kedvező; ezt már azzu hir is mutatja, hogy Leskovacz felé vonul, mi azt jelenti, hogy eredeti visszavonulási s illetőleg működési vonalának feladásával megy arra, a merre épen még mehet, hogy Lesjainnal Zajczárnál egyesülhessen.

Mint Kalafarból távirják, Timok mellett még mindig változatlan a hadseregek állása, s minden eddig vivott ütközet csak a rendkivüli és szabadcsapatok közt vivatott. Ázsiából naponta tetemes erősitések érkeznek hajón Kalfarba, miből következtethetni, hogy közelebb döntő actió fog megindittatni.

Zimonyból vett értesülés szerint tegnap d. u. 4 órakor Belgrádtól egy órányira a Bazias és Belgrád közt közlekedő gőzöst a szerb parton örökül kiállitott fegyveres parasztok feltartóztatták. A hajó gyors menet által kiszabadult a veszélyből, mert a szerbek fegyverei csötörtükőt mondtak. A hajóskapitány jelentést tett a consulnál. Ugyancsak Zimonyból veszszük a hirt, hogy a szerb Timok-sereg több helységet elfoglalt s Widdinig nyomult előre, hol döntő ütközetre van kilátás.

Belgrádon tegnap minisztertanács tartatott. A miniszterek nagyon megvoltak ütközve s leverte őket a háború jelenlegi állása, Egy belgrádi távirat a widdini győzelmi hireket tulzottaknak jeleti ki. Hirszerint Alimpics Rankót ujabban megverték a törökök.

Mint Perából jelentik, a török kormány minisztertanácsot tartott, melyben megállapitotta eljárását, Milán szerb fejedelem irányában. E szerint a külállamokhoz körjegyzék, szérb néphez pedig proclamátió fog intéztetni, melyben a fényes kapu, mint Szerbia főura kijelenti, hogy az Obrenovics uralkodó- házat trónvesztettnek nyilvánitja s egyuttal felhivja az alattvalókat, hogy a detronizált fejedelem helyére mást válaszszanak. Nikita montenegrói fejedelemmel a porta talán ugyanigy fog eljárni, ámbár őt személyesen védelmezi az orosz kormány, s jogviszonya sem egészen olyan a porta irányában, mint a Miláné. A Montenegro ellen működő rendes hadsereg főparancsnokává Dervis pasát, az önkéntesek és basi-bozukok vezetőjévé Cserherz Abdi pasát, Abdul volt rendőrminiszterét ki már részt vett egy montenegrói háborúban, nevezték ki.

Fenn kell tartani nyelvünket eredeti tisztaságában.

Minden esetre egyetértünk azokkal, kik kivánják, sőt követelik iróinktól, hogy ha magyarul irnak, egyuttal magyarán is irjanak, használva magyar szavakat, magyar kifejezéseket, magyar szólás módokat. E tekintetben sok magyar iró sokat tanulhatna a magyar néptől.

Azonban a tulságos ovakodás az idegen szavaktól gyakran értelem zavart szül.

Ha nincs elfogadható és nyelvünk természetében gyökerező szavunk valamely fogalom megjelelésére; miért ne használnók azt az idegen szót, mely ugyszólva, minden irodalmilag müvelt nyelvben polgárjogot nyert?

A két véglet között valószinűleg közepén lesz az igazság.

Például: octroy, publicista, renassaince, paedagogia, plastica stb. Tessék az e szavakhoz kötött fogalmakat magyarul jól kifejezni!

Nem kivánjuk ezennel, hogy nyelvünk ugy tarkáljon az idegen szavaktól, mint tarkitott még e század elején is, anno náni (1809.) a latin kifejezésektűl, mikor, a levelezést e megszólitással kezdették: Hivatalbeli szolgálatomat recomendálom!

Hanem azt akarjuk mondani, hogy az idegen szavak használata nyelvünkben a maga helyén jogosultsággal bir — a jelenben.

Idővel talán nélkülözhetjük; de most még nem.

A régi szavak fölélesztését, ép forgalomba hozását eleget ajánlotta Toldy Ferencz, ki azt is lelkökre kötötte fiatalabb iróinknak, hogy naponkint néhány óráig olvasgassák a régi irókat. Bizony jó volna ezt a jó tanácsot követni. mert ma-holnap fognunk ugyan irni és olvasni magyarul, de nem magyarán.

Jó volna megbizás vagy pályázat után a tájszavakat összegyüjteni, és a jókat, s használhatókat bevinni az irodalmi nyelvbe s átadni a közhasználatnak.

Első teendő volna a tankönyvekbe fölvenni, mert amit az ember tanuló korában elsajátit, azt nem egykönnyen feledi el. Később nehezen megy, mert az emlékezet tompább, nem is oly hű. Aztán mennél gyakrabban kellene használni a hirlapirodalomban.

Ne csináljunk uj szavat, ha van elfogadható régi, vagy tájszónk.

Négy évszak

GÖTHE UTÁN

forditva Csalomjai által *)

I.

TAVASZ.

1.

Fel, kicsi verspárok, ti szerény, elevenke fiucskák;
Gazdag a kert s a mező; nossza, virágit ide!

2.

Födve virággal a rét; gyönyör egyik a szemnek; a másik
Szivet üdit; válasz most te belőle magad.

3.

Fejlő rózsa, te légy a viruló hölgynek ajánlva,
Aki szerény diszben tűn ki a többi fölött. —

4.

Csak ha csokorba kötött, leszen a kis ibolyka virággá;
Szende leány, e virág képviselője te vagy.

5.

Ismerek egy lyánkát, liliom-szál gyönge növése.
S tiszta erény. Salamon láta-e ily remeket?

6.

Mily delien magasúlsz föl, aglája lehajtva fejecskéd:
Érzesz e, ámitasz-é? . . mondni ki tudja meg ezt?

7.

Telvék kelyheid, ó jácint illattal; azonban
Illatod és kelyhed vonzani képtelenek.

8.

Éj vilolája, neked mig a nap süt, nincs becsed, ámde,
Hogyha a fülmile zeng, illatod árja dicső.

9.

Bájteli vagy s kitünő a szabadban, szép tubarózsa;
Csak fejem- és szivemet messze kerülve kiméld.

10.

Látom a mákot amott lángolni; de hogyha közelről
Nézem, ah, a rózsát adja, hazudva, csak ő.

A KIS HELÈN.

Ketten bolondultak beléd:
Egy vig, kedélyes névnapon,
A szőke hadnagy és az én
Fehér kabátos irnokom.

A hadnagy mond: „Uchatiusra!
Nem láttam ily szép szemeket.
Török háború és halál . . . .
Vagy megnyerem szerelmedet."

Az irnok mond: „A kedvedért
Lemásolom a bibliát.
S kihajtok két liter tintát,
Ha nem adsz egy remény sugárt."

Hogy mit felelsz e szavakra?
Én a bokorban lestelek.
Néma voltál; eszedbe jött:
Leczkéd, s goromba mestered.

*) Felolvasva a Kisfaludi társaságban 1876.

Most kezdették föl az ivad szót, pedig ez régi lehet. Nem rég hallottuk egy öregasszonytól ezt a kifejezést: Uram, mennyit veszödtem én azzal a beteggel éjszakának ivadán is stb. Igaz, hogy itt nem a saison értelmében használta, mint a Magyar Nyelvőr ajánlja, és nem is hiszem, hogy a Nyelvőrből tanulta volna; hanem az éjszakai időtártam megjelenésére.

Például fölhozhatom még, hogy a zavár vagy lakat fogalom kifejezésére használják Alsó-Nyitra néhány községében a csukómány szót. Jelenti azt az eszközt, amivel becsukják a kamrát, pajtát stb. Nem tudom benn van-e az Akadémia szótárában. Elég magyaros, és értelmes szó.

Az iparosok, vulgo mesteremberek szerszámaiknak nevei többnyire német vagy más idegen szavak.

Nem lehetne okkal-móddal magyarositani e neveket?

Amely iparágak őseink között bejövetelükkor megvoltak, még azoknál csak vannak magyar szerszám- és eszköznevek; de a később megtanult mesterségekkel együtt az idegen nevek is átszármaztak, föntis maradtak.

Valahára hozzá kellene fogni az ipar szerszámok magyarositásához is, s kiküszöbölni azon idegen elnevezéseket, melyek magyar nyelven tisztán visszaadhatók. A „F."-után.

A magyar orvosok és természetvizsgálók Máramaros szigetre kitüzött ez évi XIX gyülésének előrajza és határnapját a következőkben közöljük: Aug. 19., 20., és 21-ik napján beiratás a városházánál. 21-én ismerkedési estély. a részletes programmban kijelölendő helyen. 22-én reggeli 10 órakor megnyitó közgyülés. E napon délután a termék- és iparkiállitás megszemlélése, 23-án d. e. szakülések; d. u. a tüzoltók gyakorlatának megszemlélése, népünnep; estve jótékonyczélu tánczvigalom. 24-én kirándulás Akna-Szlatinára, az ottani kincstári sóaknák megszemlélésére; d. u. szakülések. 25-én kirándulás Nagy Bocskára a kincstári erdő-üzem és a részvénytársaság szikső és vegygyárának megszemlélésére, Onnan folytatólag kirándulás a kabola-polyánai kincstári fürdőbe és vásgyárba. Estve visszatérés Szigetre. 26-án kirándulás Rónaszékre, a sóaknák megszemlélésére; estve visszatérés Szigetre. 27-én kirándulás a vasuton a viskvárhegyi fürdőbe. Ugyanott szakülések. Estve visszatérés Szigetre. Végre a berekesztő közgyülést követő napon — 29-én, még pedig tekintettel arra, hogy százakra menő látógatóknak hajlékkal, élelmezésel ellátása szükvölgyü fenyves erdők belsejében fekvő, kis községekben és telepeken lehetlen, négy nagyobb kirándulás egyidejüleg különböző irányban fog rendeztetni. a) A felső-vissói határban a „Wasser" völgyön fekvő „Suliguli" és az ugyanazon határbeli „Valje-Vinuluj" ásványforráshoz. b) A Tiszavölgyön Kőrösmezőre s az ennek határában levő Tisza-forráshoz. c(Az akna-sugatai sóbányákba és a Guttin havas aljában fekvő brébi fürdőbe. d) A Nagy-Ágvölgybe s a gróf Teleki család dolhai vasgyárának megszemlélésére. Annak idejében ivek fognak kitétetni, hogy a jelzett kirándulásokra a t. cz. tagok neveiket bejegyezhessék. Hogy azokban a nagygyülés tagjai minden őket megillető kedvezményben részesülhessenek, ujra emlékezetbe hozzuk, miként szükséges: hogy magukat idejekorán igazolási jegyekkel lássák el. E tekintetben a résztvevők folyó évi aug. 15-ig Sztupa György urhoz, a nagygyülés pénztárnokához (Budapest szénatér, gyógytár a magyar koronához) méltóztassanak fordulni, ki is a hozzá intézett bérmentes levelekre, az illető, a felvételi 6 forintnyi dijt, továbbá nevének, állásának, lakhelyének és az utolsó postának pontos feljegyzését mellékli az igazolási jegyet postán megküldi,

---

Programmja az 1876 évi augusztus 7-én Budapesten tartandó 3-ik nemzetközi gabona- és magvásárnak. A budapesti 3-ik nemzetközi gabona- és magvásár az „Uj-Világ" kertihelyiségeiben (a Tüköry-féle töltésen) fog megtartatni, s esti 5 órakor bezáratni. A tőzsde-titkári hivatal ezen napon a gabona-vásáron is nyit irodát, a melyben a szükséges felvilágositások készséggel fognak, megadatni és a tőzsde jogszokásait tartalmazó füzetek és fuvar-tariffák is kaphatók lesznek. Sürgönyök és levelek fel és kiadására ezen napon a gabona-vásári helyiségekben külön magyar királyi tavirda postahivatal felállittatik. A gabona-vásár látogatói, a hozzájok intézett sürgönyök és levelek minél gyorsabban leendő kézbesitése végett, felkéretnek, hogy hozzájuk érkezendő leveleiket és sürgönyeiket „a budapesti gabona-vásár" (Budapester Saatmarkt) név alatt czimeztessék. Idegen látogatók tisztelettel felkéretnek, hogy belépéskor neveiket vagy czégjeiket a gabona-vásári hivatalos közegekkel feljegyeztetés végett, közölni sziveskedjének. Belépti-jegyek augusztus 6-án délelőtt és délután a tőzsde titkári hivatalban egy frtnyi dij mellett válthatók, de a gabona-vásár napján is a pénztárnál kaphatók A belépti-jegyek váltásakor igazolványokat is kapnak a jegyet váltók, a melyek előmutatása mellett a magyar és osztrák vaspályák, és a cs. kir. szab. osztrák dunagőzhajózási társaság, a f. é. augusztus 1-étől, augusztusz 12-éig bezárólag terjedő időszak alatt az ide és visszautazásra 33%-nyi utazási dijelengedest engedélyez. Figyelmeztetnek tehát a gabonavásárt látogató idegenek, hogy saját érdékükben a belépti-jegyeket és az emlitett igazolványokat a tőzsde titkári hivatalában idejében megrendeljék. Külön helyek is, asztallal és ülésekkel ellátva, 10 frtnyi-dij lefizetése mellett kaphatók. A kik ily helyekre számot tartanak, sziveskedjenek legkésőbb f. évi julius 31-éig a tőzsde titkári hivatalában ez iránt nyilatkozni. A pesti áru és érték-tőzsde gabonavásári bizottsága.

Felhivás a községi és körjegyzők országos gyülekezete tárgyában. A kör- és községi jegyzők által rég óhajtott országos gyülekezet ügyében f. é. 15-én Budapesten alakult előkészitő bizottság határozata alapján van szerencsénk tiszt. ügybarátainkat értesiteni: hogy az érintett országos gyülekezet megtartásának határnapjául f. évi augusztus 21-ike tüzetett ki Budapestre d. e. 9 órára a megyeház nagy termében melynek netalán más czélú elfoglaltatása esetén az előkészitő bizottság más alkalmas helyiségről fog gondoskodni. Az országos gyülekezet tanácskozási tárgyaiul az előkészitő bizottság a következő tárgysorozatot állapitotta meg: 1) A községi törvényen alapuló jegyzői nyugdijintézeteknek életbeléptetése s illetve a törvény végrehajtásának szorgalmazása iránt kérvényezés a nmélts. minisztériumhoz (Előadó Kis János dunakeszi jegyző.) 2) A körjegyzői állás biztositása a községek önkéntes csoportositása ellen. (Előadó Mészáros Károly t. megyei főjegyző.) — 3. Országos jegyzői egylet alakitása iránti inditvány. (Előadó Dobozi István maglódi jegyző.) — 4. A községi jegyzők qualificatiójának a törvényben leendő szabatos megállapitása iránt kérvényezés a képviselőházhoz és kormányhoz. (Előadó Kalicza János szig.-szt.-miklósi jegyző.) — Bejelentések ezen országos gyülekezetben való részvételre aug. 19-ig a „Község lapja" szerkesztőségéhez intézendők, azon tul pedig a beiratkozás a váczi-utczai „Nemzeti szálloda" egyik e czélra kibérlett helyiségében történhetik. Beiratási dij 1 frt, mely a költségek fedezésére fordittatik, miről a beiró választmány rendes számadást vezetend. Kelt Budapesten, 1876. julius 10-én. D. Mészáros Károly, bizottsági elnök, Dobozy István, bizottsági jegyző.

Hirek.

A polgári iskola felépittetése tárgyában f. hó 12-én az alispáni hivatalban tartott nyilvános árlejtésen 4 vállalkozó adta be zárt ajánlatát, melyek közül a Karlik János és Manóssy Alajos b.-gyarmati vállalkozóké volt a legelőnyösebb, amennyiben a felépitést a nm. minisztérium által leküldött tervezet szerint 21 száztóli árelengedéssel elvállalták. Loh Ferencz ajánlata ugyancsak 21 száztóli árelengedéssel volt beadva, de mivel nevezett vállalkozó majd egy órával később adta be az offertet, a bizottság azon indokból is, hogy Karlik János és Manóssy Alajos helybeli vállalkozók, kikkel többször lehet érintkezésben, ajánlatát nem fogadhatta el. Pályázott még valami Grünbaum nevü alig 20 éves állitólag párkányi vállalkozó is, kinek ugy látszik a vállalatoknál való megjelenés ama professióból történik, hogy ott egyes vállalkozóktól sápot csikarhasson. Tisztességes árleengedés helyett 19 száztóli árpótlást kért. Korán kezdi az amice! (Hát ebből milyen Herczfeld lesz!?) Az iskola 21 száztóli árelengedéssel, amennyiben 38,970 forint becsárban van felvéve, — 30787 frtba kerül. E második árveréssel, noha az ügy időben vesztett, de pénzben félszáztólit nyert.

Karhatalom. A „Hon" legközelebbi számában a karhatalom illetéktelen felhasználásáról ir egy nógrádi levelező azon verekedés alkalmából, mely Diós-Jenőn junius 5-én a korcsmában történt, s melyet lapunk 24-ik számában néhány észrevételle' közzé tettünk. Emlékezni fognak a t. olvasók, hogy azon alkalommal Diószeghy Thadé csendbiztos urat, ki a zajt lecsillapitani sietett, az ittas legénység megverte. — A vizsgálat megejtetett a b.-gyarmati kir. törvényszék ügyésze s egy kiküldött biró közbenjöttével. A jenei érdemes törvénybiró, ki állitólag kést ragadt a csendbiztosra, 4 hétig fogva volt; — a vizsgálat azonban eredménytelen lett. — A karhatalom, mely rögtön eszközöltetett a verekedő nép kiábránditására, csak julius 6-án, tehát a tett elkövetése óta 31 napra jelent meg az 1500-at meghaladó lakosságu faluban. Czikkiró előtt tehát azért látszik oly sérelmesnek ez alig 60 esztergomi közös hadseregbeli katonából álló karhatalomnak kiszközlése, mert nem jött rögtön. Mi biztos kutforrásból tudjuk, hogy e karhatalom nem a czikkiró által zendülésnek hiresztelt verekedés lecsillapitására volt kikérve, hanem büntetésképp a verekedő nép megsarczolására. Azt pedig e falu, mely verekedési hajlamairól a megyében általánosan ismeretes, (tisztelet az abban található kivételeknek) megérdemli.

Ipolyságról irták, hogy ezen lapokban is jelzett a hont-barsmegyei lótenyésztés és emelésére engedélyezett lótenyésztési állami jutalomosztás julius 9-én szép részvét mellett megtartatott. Többen részesültek a jutalomban ugy az uri mint a néposztályból. A lókiállitást bankett követte a vendégfogadóban; délután pedig a selmeczi országut mellett fekvő tompai gyepen lóverseny tartatott igen diszes közönség jelenlétében, melynek szép idő kedvezett. Befejezte az érdekes napot Ipolyságon a megyeház termében tartott tánczvigalom, mely alatt szép hölgyekből álló 18 pár tánczolta a négyest. Ugy e bál mint e lóverseny rendezői Ivánka Oszkár és Zmeskall Kálmán urak voltak.

Az angol kisasszonyok zárdájában B.-Gyarmaton a nyári vizsgák f. hó 11-én tartattak. A tanitás sokkal rendszeresebbnek tünt fel, mint a tavali években; sok tantárgyban igen szép haladást tanusitottak a leánynövendékek, kivált a felsőbb osztályokban.

A bányakerületi szuperintendens fötisztelendő Szeberényi Gusztáv ur Nógrádmegyében szeptember havában fogja a mult nyáron megkezdett egyházlátogatásait folytatni. A sorrendet, melyben az egyes egyházakba érkezik, közölni fogjuk.

Saághy Mihály szintársulata tegnap folyó hó 15-én kezdte meg előadásait B.-Gyarmaton „Clarisse" drámával. Az előadásokat figyelommel fogjuk kisérni, s a szinházi szemlének az „idény" alatt rendes rovatot nyitunk. — E héten következő szindarabok adatnak elő: Vasárnap julius 16-án e szinpadon először „Kintornás család" népszinmű 3 felvonásban Tóth Edétől. Kedden 18-án „Ördög naplója" franczia vigj. 3 felv. Szerdán 19-én bérlet 1. sz., „Saint tropezi úrnő", dráma 5 felv. Csütörtökön 20-án bérlet 2. sz. itt először „Nem jó tűzzel játszani" vigj. 4 felv. Szombaton 22-én bérlet 3. sz., itt először „Othelló a velenczei szerecsen", tragoedia 5 felv. Schakespeáretől. Vasárnap 23-án itt először „Ördög párnája" népszinmű 3 felv. Tóth Kátmántól.

Nyilvános bucsu. — Kilencz évi gyárigazgatói állásom, a gyár birtokosának elhalálozása következtében megszakittatván, mielőtt Nógrádból távoznám, tisztelt számos barátim s ismerőseimtől bucsut véve, becses barátságukba s emlékükbe magamat ajánlom. — K.-Haláp, 1876. julius 12-én, Koblicsek Emil, czukorgyári igazgató.

Az „Eötvös-alap" 532. számu gyüjtő ivén, melyet Vágner István tanitó kezelt, következők adakoztak: Veres Ernő 5 frt. Madách Károly 5 frt. Melicher 1 frt. Elsztner Ferencz 2 frt. N. N. 10 kr. Ráth László 1 frt. Dettrich Zsigmond 1 frt. Luby Mátyás 50 kr. Dömök 50 kr. Polátsek 36 kr. N. N. 50 kr. Kohn Mór 50 kr. Beck 40 kr. N. N. 20 kr. Balázs Gyula 20 kr. Skutera Ferencz 10 kr. Dancsó István 10 kr. Kukla 20 kr. Weisz Sarolta 50 kr. Kohn Armin 20 kr. Weisz Jakab 20 kr. Weisz Heléne 20 kr. Gráber Gyula 50 kr. Weisz Salamon 20 kr. Ambrózy Gyula 50 kr. Bohus 30 kr. Skultéthy Rezső 20 kr. D'Elseaux aleőredes 1 frt. Baintner Ottó 50 kr. Reményi Károly 50 kr. Rigócz 20 kr. Felsenburg Adolf 50 kr. Doman Mór 20 kr. Himmler Mór 20 kr. Gazdik Lajos 1 frt. Milovan A. 50 kr. Felsenburg Henrik 50 kr. Torbicza János 50 kr. Reiser 30 kr. Elfer Ede 20 kr. Elfer Izsák 20 kr. Sipler testvérek 1 frt. Jeszenszky Sándor 50 kr. Összesen 30 frt 70 kr.

Biztos forrásból értesülünk, hogy Nigolics szerb hadügyiniszter távirati uton hivja mogy Dr. Handler Mórt Csupriájába, a szerb hadseregnek a csatatéreken fájdalommal észlelt elgyengült és megbizonyult tehetetlenségének kigyógyitására.

Esztergomból irják „B. N." Városi polgárságunk túlnyomó része, miután Esztergom kir. város lenni megszünt, oda működik, hogy ne rendezett tanácsu várossá, hanem nagy községgé alakuljunk. Terheink elviselhetlenek, közigazgatásunk feletto költséges és a lehető legroszabb. Ez indokok késztetnek a takarékoskodó reformra. A jövő vasárnap e kérdésben népgyülés tartatik.

Váczról irják „B. P." napilapnak, hogy Vácz város hirhedt polgármestere Réthi Ignácz a török hadseregbe lépett és a félhold soraiban Péthüm Ganef basa vév alatt vezérkedik.

Kitüntetés. Freyberger Franczisska budapesti zárdabeli angol kisasszony a közoktatás és nevelés terén 50 éven át tett jeles szólgálataiért az arany érdemkeresztet nyerte.

Müller Károly Esztergom főmegyei áldozár e hó 23-án tartja B.-Gyarmaton első szentmiséjét.

A **„Magyarország és a Nagyvilág"** legujabban megjelent 28-ik számának tartalma. — Szöveg: Gr. Bylandt és b. Schönfeld tábornokok. — A. Lajos bácsi pipatoriuma. Vig beszély. (Györkönyi A. Károly. — Az egyetemi növénykert (Dr. Tökés.) — „Libri Amorum." Ovidius (Lib. II. Elegia I. B. G.) — Budapest lakházai. — A fővárosból: Keleti dolgok és még valami. (Aliquis.) — A kis grisette. Elbeszélés.

(Sand György.) Folytatás. — Heinéből (Költ. Szekula Gyula.) — Esti harangszó. (Költ.) — Sakkfeladvány. — Szórejtvény. — Szerk. üzenetek. — Rajzok: B. Schönfeld altábornagy, a törzskar főnöke és Gr. Bylant-Rheidt altábornagy, közös hadügyminister. — A magyar királyi tud. egyetem füvészkerje Budapesten. — Belgrádi képek: I. A „konák" Milán fejedelem lakása. II. A vár. — Előfizetni lehet e laprá a kiadóhivatalban Budapesten, Ferencziektere Athenaeum épület. Negyedévre 2 frt. 50 kr., félévre 5 frt., egész évre 10 frt. Ajánljuk e lapot a t. olvasó közönség figyelmébe.

Az „Uj idők" czimü hetilap (divat-tárczával) e félévi 2-ik száma a következő válogatott és érdekes tartalommal jelent meg: Keleti naplómból, Hatala Péter. — Dal a bánatról (eredeti költ.) Benedek Aladár. — A végzetes paripa (eredeti elbeszélés) Vértesi Arnold. — Phidyléhez (Horácz költeménye), Tóth Endre. — — A rózsa királynő, (Vacano Emil elbeszélése.) — Az én édesem (rajz,) B. Bütner Lina. — Az őrült vezető (amerikai elbeszélés,) —k.—f. — „Irodalmi, társadalmi és müvészeti hirek." — A borítékon: Divat-tárczа Hymen, sakk-rejtvény, betü-rejtvény, (hármas jutalommal,) szikrák, a szerk. nyilt válaszai, vegyesek. — Ez elegans hetilap előfizetési dija juliustól kezdve (alábbszállitva) évnegyedre 2 frt. 10 kr., fél évre 4 frt, egész évre 8 frt. Egész és féléves előfizetők jutalomban is részesülnek. Kiadói és szerkesztői hivatala: Pest, papnövelde utcza 3. sz. földszint jobbra. E lap valóban magamagát ajánlja s most már (olcsóságánál) fogva is méltó az elterjedésre. Szerkeszti Benedek Aladár.

Megjelent. Levélszerinti oktatás a német nyelv öntanulására. Irta és kiadja Roder Adolf. 15 és 16 füzet. Az egész mü 40 levelet foglal magában és két tanfolyamra van beosztva. Egy-egy levél ára 20 kr., mind a két tanfolyamé pedig csak 6 frt. o. é. Megrendelhető minden hazai könyvárusnál vagy a szerzőnél Szombathelyen. E diszesen kiállitott folyóirat az eléggé ismert Toussaint Langenscheidt tanmódszert vette alapul és a német nyelv alapos megtanulását a legrövidebb idő alatt biztositja.

Vegyesek.

A divat szélsőségei. A hires Pompadour asszony jelszava volt: „Aprés nous le déluge," vagyis ez a rendszer mig mi élünk, csak eltart valahogy, aprés! Gyönyörü kor volt ez, annyira gyönyörüségesen undok, hogy egy forradalmat idézett elő. És fájdalom, e förangú osztály leginkább uszott a frivol tengerbe, kiszámitottan, készakarva téve ezt.

A hová az ember nézett, mindenütt csak elvetemült nőket csábitást látott. Egyik udvari ünnepélyt követte a másik; tüzjáték, vadászat — üres állampénztár — (mely állapot ma sem szünt meg, kétségbeesett pénzügy, szemérmet gúnyoló ballettek és raffinirozott nők.)

Hanem ama fényes rothadás következményei, melyeket Pompadour asszonyság nagyon jól sejtett előre, meg is hozták a gyümölcsöt, s a kép teljes lőn.

Megszületett a divatból a divat, a guillottin.

Ama terem, legyen boudoir, volt a divat után döntő a világ sorsa felett is. Ő gondoskodott róla, hogy XV. Lajos tökéletes bábbá legyen, hogy legfőbb rendeletei a Pompadour asszonyság által alkotott divatot illesse. Fontos államügy akkor Franczia országban nem volt. Az ilyen dolgok ama gerenda alkotmány lehulló vasára volt bizva. A népjólét 9 hóhér karja volt meg ama rugó, mely a kést egy rántásra leejté.

Mig aztán egy embercsabda szakadatlanul fel és lejárt, addig ő felsége XV. Lajos az udvarszernagynak küldte a rendeleteket, nevezetesen, hogy „Ő felsége eldöntötte a napernyőügyet s elhatározta, hogy az udvari hölgyek és herczegnők napernyővel mehetnek a procettio után."

Ha tehát egy nemzet királya egy „isten kegyelméből" lett király ilyen komoly országos ügyekkel foglalkozik, lehet e azon népet kárhoztatni, ha végre az 1789-ki változást ohajtotta.

És fájdalom, az embertől egyre-másra hullnak a divatotostó romlászban.

Madame Pompadour ugy akarta, hogy a társadalom csak hitványságokra és csillámra gondoljon, s mindezen gyönyörüséges állapot egészen a müvészetig terjedett. Az akkori divat csak ugy szorta a csipkét és csillámot, egészen az undorodásig eltorzitva az öltözetet, a mi aztán hogy véget érjen, a monarchiával kelle sirba szállani. A forradalom tehát eltemette a czopfot, abrancsszoknyákat, fűzőpáncélt, a tornyos frizurát, egyszóval a rococco és paróka korszak minden érdekeit. Még a kendőzés vagyis a pacsmagolás és tapaszkák is el tüntek az arczról, s volt ugyan hölgy, ki a kendőzést a köztársaság idejében is gyakorolta, de ez ropant titokban történt, s nem igen örültek, ha ezt valaki észrevette.

Az igaz, ez restelni való is volt, s csudálandó, hogy a mit a franczia forradalom idejében oly igen titkoltak, ez néhol ma sem titok.

A szalma értékesitésének uj neme. Az északamerikai államok egyestermékeny sikságain, hol a gabonatermelést ép oly aránytalanul kiterjesztették a marhatenyésztés rovására, mint hazánk alföldi vidékein, hasonló szalmabőség állt elő, mint ott, s aztán leggyakrabban elégették a szalmát, hogy legalább hamuját trágyaként használhassák. Ezen hátrányos és nem eléggé kárhoztatható eljárás folytán a szalma ára rendkivül olcsó lett, mely körülmény az élelmes amerikai gyárosokat egy uj találmány kizsákmanyolására serkentette. A szalmából ugyanis hordókat gyártanak a czukor, liszt, mész, gyümülcs s több effélé áruk csomagolására és szállitására. Ezen az amerikai államok területén szabadalmazott uj iparág utóbbi időben különösen a Missisipi és Missouri folyamok közt fekvő sikságon nyert nagy kiterjedést, ugy, hogy például Wironna és Decorac városokban már nagyszerü szalmahordógyárak alapittattak, melyekből a gyármányt egész Amerikába szétküldik. A hordógyártás ezen uj módja abban áll, hogy a nyers szalmát igen vastag papirlemezekké dolgozzák föl s négy-öt ily lemezt amoniac savas rézoldattal vizhatlanná präparálva, gőzsajtókkal roppant nyomás mellett egy vastag lemezzé összeenyvezve, henger alaku hordókká préselik. Ezen hordóknak azon előnyük van, hogy henger alakuknál fogva sokkal kevesebb tért foglalnak el, mint az öblös dongájú fahordók, továbbá félannyi sulyuak, mi a vasuti szállitást olcsóbbá teszi s végre főelőnyük, hogy szilárdság és tartósság tekintetében állitólag felülmulják az ötször oly drága fahordókat. Nem kivánatos ugyan, hogy nállunk Magyarországon is nagyban meghonosuljon ezen uj iparág, mely által a szalma eredeti rendeltetésétől, a trágya termeléstől elvonatik, de egyes oly vidéken, hol azt ugyanis csak tüzelő anyagként használják, nem ártana, ha valamely yankee kisérletet tenne.

Egy londoni hivatalos kimutatás szerint csupán a mult évben 5131 asszonyt büntettek meg fogsággal részegség miatt. Ezek között volt 80 mosogató asszony, 766 varrónő, 1334 mosónő, 166 szobaleány, 36 táncosnő, 30 betüszedőnő, 28 virágárusnő, 1796 foglalkozásnélküli nő és 100 jó családból származó uri háziasszony.

Kedélyes. Férj: Mi az oka annak édes G.... kám hogy te jobban bánsz a cselédekkel, mint velem. — Feleség: Ilja, mert most jó cselédet bajosabb kapni, mint jó férjet. (Tény.)

Nyilttér.*)

Alulirott ezennel közzé teszem, hogy mind azon kötelezvényeket és terhes szerződéseket, melyeket fiam Pandler F. József az én czégem alatt kötött vagy jövőben kötend, elnem fogadom.

Pandler Lipótné, szül.
Farkas Aloizia.

*) E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Felelős szerkesztő: **Horváth Dané.**

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

A b-gyarmati „Takarék és hitelintézet részvénytársulat" igazgatósága közhirrè teszi, miszerint további intézkedésig az érték papirok utáni előlegeknél, valamint a kézi zálogoknál, e folyó évi junius 1-től a kamatlábat 1%-tólival leszállitotta.

AZ IGAZGATÓSÁG.

A t. cz. termelőknek a gabna kidolgozás alkalmával ajánlja dusan ellátott „zsák kölcsönző intézetét" jutányos feltételek mellett. Irásbeli megrendeltetések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

NEUSTADTL M. L.
zsák-kölcsönző intézete
Váczon, vásártér 209. sz. a.

Özvegy Mesko Miklósnő csődtömegéhez tartozó Erdő-Tarcsa köz-ségében fekvő két birtokrész az egyik 1200 □ öllel 426 hold gazdasági épületekkel, a másik 1200 □ öllel 180 hold kiterjedésű lak s gazdasági épületekkel e folyó 1876. évi Szt.-Mihály napjától kezdve három évre külön külön folyó évi julius hó 20-án Erdő-Tarcsán reggeli 10 ó. nyilvános árverés utján a csődválasztmány f. é. junius 27-én kelt végzése folytán haszonbérbe fog adatni. —

Bővebb értesitést nyerhetni szóval vagy bérmentesitett levél által Okolicsányi József megbizott úrnál Erdő-Tarcsán u. p. Szirák, kinél is a haszonbéri feltételek megtekinthetők. —

Erdő-Tarcsán 1876. évi julius hó 2-án.

HALASZ MOZES,
csödtömeggondnok.

Nyomatott a kiadó-tulajdonos Kék Lászlónál B.-Gyarmaton 1876.